

Izhaja
vsak drugi in četrti
četrtek v mesecu.

Naročnina
stane
80 kr. na leto.

Posamezne številke
se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnika«
Poljanska cesta 58.

Oglasila
delavcev, ki nimajo
dela, ali delo-
dajavcev, ki iščejo
delavcev, se vspreje-
majo zastonj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 4.

V Ljubljani, 27. decembra 1894.

Letnik I.

Konfekcije.

Obrtna svoboda je dala denarju gospodstvo tudi v posamnih obrtih. Kedor je imel denar, je lahko prišel kakeršno-koli podjetje. Velike tvornice za črevlje so osnovali taki, ki niso znali niti šila prijati, tvornice za hišno opravo taki, ki niso ločili niti črešnjevga lesa od hrastovega; nastale so tvornice za kruh, za obleko itd. Kedor ima denar, lahko začne kar hoče. Kapital je tako tudi v obrtih neomejen gospodar in človek je njegov suženj. Take tvornice so uničile nešteto malih obrtnikov; na njihovo mesto so stopili delavci, katere kapital samo toliko plačuje, da ne poginejo. Ravno to pogubno delovanje neomejenega kapitalizma dokazuje vzajemnost obrtnega in delavskega stanja. Obema se slabo godi vsled istih vzrokov. Danes hočemo to resnico spričati z jednim vzgledom, namreč s konfekcijo.

V vsakem večjem mestu, tudi v Ljubljani opaziš lahko bogato opravljene prodajalnice z narejeno obleko; na njih se leskeče napis: Confection. Če potrebuješ kakeršneke obleke, dobiš jo takoj in sicer ceneje, nego ti je more napraviti krojaški mojster. Vsega imaš v taki konfekciji na izbero: otroških, ženskih in moških oblek — hlače, jopičev, sukenj, svrhnikov itd. Če pa želiš kaj posebnega, kar ravno slučajno ni v zalogi, ti prijazni prodajavec pomeri in za par dnij imaš naročeno v rokah. Kupčija gre v takih konfekcijah zelo dobro izpod rok. »Konfektionär«, konfekcionarski list, naravnost pravi za Berlin, da so si tamošnji konfekcionarji mnogo milijonov premoženja nabrali. To velja tudi za Dunaj, koder krasne palače pred sv. Štefana cerkvijo pričajo, koliko se da s konfekcijo zaslužiti. Konfekcionarji se torej hvalijo in spravljajo milijone; krojači pa tarnajo, ker izgubljajo delo in — zaslužek; delavci, in delavke, ki izdelujejo konfekcionarjem, so pa tako na slabem, da niti tarnati nimajo časa.

Oglejmo si, kako se izdeluje obleka v konfekcijah. Najpreje moramo pojasniti, da je včasih konfekcija ločena od prodajalnice, dasi sta večinoma v jednom in tistem prostoru. Konfekcija ima veliko skladišče že narejene obleke; poleg tega pa še navadno drug prostor, koder se blago urezuje. To se godi s stroji, ki sedaj že do 40 kosov na jedenkrat urezujejo. Vsakemu kosu

se prida še podloga, gumbi in kar je drugih drobnarij in tako pripravljeno blago čaka — delavca. Določene dni v tednu prinesejo delavci, ki vsi doma izdelujejo svoje izdelke. V prodajavnici jim jih natanko pregledajo in če je kje le količkaj pomanjkljivega, mu odtegnejo pri plačilu ali mu vrnejo, da popravi. Kedor ne prinese o dogovorjenem času, izgubi delo. Posameznik pa ne vzame dela samo zase, marveč mnogo več. On je nekak plod mojster, ki ima zopet svoje delavce in delavke. Pri nekaterih konfekcijah je celo tako vrejeno, da vse delo oskrbljuje jedna sama oseba, tako imenovani kontraktor, ki ima svoje podmojstre in ti zopet svoje delavce. Pri vsakem kosu mora vsak izmed njih dobiti nekaj zase in ker je vsa svota skupaj majhna, je pač lahko umevati, da delavcu samemu malo pride. Delavci izdelujejo vsak svojo stvar: bolje izučeni suknje in svrhnike; drugi pa hlače, telovnike, jopiče, suknjice za ženske in otroško obleko; nekateri samo likajo, drugi samo »štepajo«, tretji šivajo samo luknjice za gumbе itd. Vzlasti ženske se v jako velikem številu rabijo pri konfekcijah. Na stotine ljudij dela tako za jedno tako konfekcijo, katerih konfekcionar nič ne pozna. On pozna samo podmojstre ali pa le jedno osebo — kontraktorja. Čim manj oseb ima, s katerimi občuje, tem lažje je zanj; manj časa izgubi, lažje vse pregleda in tudi zato, da ga ne opominja revščina tistih, s katerih žulji se bogati, da njegovo početje ni pravično. Podmojstri imajo nekatere delavce in delavke v svojem stanovanju; večini, vzlasti ženskam dajejo — na dom. Prometa imajo večje konfekcijo na leto do milijona gold. Konfekcionar ima pri svojem poslu 16—10 odstotkov dobička; prodajavec pa čestokrat 40—50%. — Če sam prodaja, si tedaj v jednom letu nakopiči tisočake.

Kako se pa godi delavcem in delavkam? Za primer navajamo to-le dogodbo iz Berlina: 3. sušca t. l. je tožila uboga šivilja podmojstra zato, ker ji ni plačal za 5 otročjih oblek, ki mu jih je naredila. Račun je znašal 75 kr.; torej 15 kr. je zaslužila za jedno. Sužnjem starih časov se je res bolje godilo, nego se godi ubožnim sužnjem krutega kapitala. Primer, ki smo ga navedli, je priča zato. — Najboljši delavci, izučeni krojači, ki delajo suknje in svrhnike, zaslužijo na Dunaju poleg hrane in stanovanja 60 kr. do

2 gld. na teden pri podmojstru. Delati morajo po 14 do 16 ur na dan, natlačeni v jednom prostoru, koder tudi spé. Za jedne hlače plačuje takim, ki delajo na svojem domu po 12—14 kr; k temu si mora delavka še sama kupiti nitij. Že dobra delavka mora biti, ki zasluži pri 14—16 urnem dnevnem delu 2—3 gld. na teden, največkrat pa še toliko ne. Živiti se mora torčje le pičlo s cikorijo in slabim kruhom. — Vedno sključeno sedenje v slabem zraku ji prinese raznih boleznij; sopar likalnikov posebno zelo škoduje pljučam, toda kedo se zato meni. — Delavcev in vzlasti delavk se vendar vedno dovolj dobí; po velikih mestih je nebrojno ljudij brez dela in če se obeta revežu tudi par krajcarjev, rad se vsuži, da jih dobi. Konfekcijonarji in prodajavci narejenih oblek pa — žanjejo milijone.

Srce se nam krči, ko to premišljujemo. V splošni prevdarek pa k sklepu podajemo tele točke:

1. Ali je čuda, če se mnogo mladih žensk, namestu tacega res »pasjega« življenja loti nesramnega obrta?

2. O vsi ti revščini ne vedó ničesar obrtni nadzorniki, ker konfekcijonar svojih delavcev nič ne pozna in so ti raztreseni daleč na okrog v zasebnih stanovanjih.

3. Država se v obče za te razmere prav nič ne briga. Časniki lahko javno v inseratih hvalisajo konfekcije; tudi soc. demokratična »Arbajtercajtung« priporoča par znanih dunajskih judovskih tvrdk (J. Vajnberger, Sig. Vajler itd.); ravno tako iščejo v listih »šteparice«, šivilje za gumbove luknje, likarje itd. Vse to se godi javno, a nobeden se ne meni.

4. Konfekcije smejo jemati tudi mero in s tem še bolj neposredno vničujejo male obrtnike.

5. Ubogi delavci, ki delajo podmojstrom se prištevajo domačemu obrtu in tu so še mnogo slobodnejše izročeni brezvestnim špekulantskim odeluhom. Varstva nimajo nobenega.

6. Obleka se izdeluje često v okuženih prostorih. Jetika in druge nalezljive bolezni so v takih prostorih doma. Gosposka sicer vidi vsako gnojno jamo pri kmetiču in vsled nje izdaje naredbe za varnost zdravja; tu se nobeden ne gane.

7. Socijalna demokracija in anarhizem sta pač lahko razložljiva v taci razmerah.

In vendar jih je mogoče prenarediti, toda le po načelih katoliške vere. Država se mora zavedati svojih dolžnostij; ravno tako pa tudi obrtniki. Živa, krepka organizacija je vsem, vzlasti pa krojačem potrebna, kot ribi voda. Občinstvu pa pravimo: Kedor kupi v bliščeči konfekciji obleko, naj se zaveda, da se drže vsacega šiva znoj in vzdihni trpečega delavskega ljudstva.

Naša organizacija.

Srečno in veselo novo leto! »Glasnik« želi tega najpreje sebi, da bi mogel uspešno zastopati delavske pravice. Mnogo naročnikov in sotrudnikov mu

obudi Bog v ta namen! Želi pa tudi svojim bravcem, delavcem-sobratom in njihovim prijateljem, naj bi prihodnje leto prineslo obilo uspehov našemu skupnemu delovanju. Podpirajmo se vzajemno in — s tem »svetu glasno pokažimo, da smo jednega duha.« — Zmaga bo potem gotovo naša.

Češki bratje in naše gibanje. Češki katoliški delavski listi se nas z velikim zanimanjem spominjajo. O »slov. katol. delavskem društvu« pišejo »Děln. Noviny«, da je jedno najznamenitejših med Slovenci. »Tudi med Slovence je namreč že zašel neverni in mednarodni socializem, ki vzlasti slovenski delavski stan z veliko predrznostjo lovi v svoje pogubne mreže. V katol. del. društvu pa ima ta mednarodna pošast čilega, izborna organizovanega sovražnika, ki s hvalevredno gorečnostjo niči škodljivo delovanje socialnih demokratov na Slovenskem«. O »Glasniku« piše ravno ta list, da se »odlikuje z bogato in zanimivo vsebino.« — Ravno tako laskavo govori o nas brnnski »Dělnik«, ki izraža pri tem tudi veselo upanje, da bo morda že prihodnje leto mogoče, da se snidejo katoliški delavci iz cele Avstrije in sklenejo skupni načrt in skupno organizacijo. Bog ga usliši!

Rajfajznove posojivnice so se začele snovati po Kranjskem. Dozdaj so ustanovljene: v Trnovem pri Il. Bistrici, v Horjulu in v Dobropoljah. Mi jih pozdravljamo kot začetek organizacije kmečkega stanu. Vzajemnost in skupnost, ki je na kmetih že tudi izginila, se v njih zopet vrača. Kmetje naj se zavedajo, da skupaj trpé in zato naj se tudi skupno branijo svojim sovražnikom. Začetek skupnega delovanja in najboljše sredstvo, da se jim vrne stanovska zavest, so pa ravno posojivnice po Rajfajznovem načrtu, v katerih so vsi deležniki za jednega in jeden za vse in v katerih ne služijo samo žepu nekaterih denarnih veljakov.

Katoliško društvo za delavke se je ustanovilo dne 16. t. m. in ter broji dosedaj že do 500 drušvenic. Osamelost, slabo stanovanje, dolg čas, revščina so spriedile le prevečkrat marsikatero pošteno dekle v Ljubljani. Pouka, vzlasti v gospodinjstvu niso imele ljubljanske delavke dosedaj nobenega; skupnega življenja tudi ne. Zato z največjim veseljem pozdravljamo novo društvo, ki bo organizovalo ljubljanske delavke in skrbelo za njihovo dušno in telesno korist. Predsednik društvu je blagi šentjakobski župnik kan. J. Rozman, čegar ime s spoštovanjem izrekujejo vsi, zlasti ubožci ljubljanski; podpredsednik pa stolni vikar M. Mrak. Voditeljica društvu je izvoljena M. Krivic. Odbor se je tako-le sestavil: Tajnica: Josepina Sralcar; denarničarica: Marija Belčič. Devet rednih rediteljic: Ludovika Jarc, Terezija Zajec, Frančiška Zor, Katarina Bahar, Ana Sralkar, Ivana Kocmur, Frančiška Petrič, Frančiška Pirkovič, Ana Gorše. Devet rediteljic namestnic: Josipina Črnagoj, Marija Trtnik, Marija Kremžar, Mihaela Aljančič, Marija Fortuna, Antonija Vidmajer, Ivana Gašperin, Ivana Kosec, Franja Korbar. Bog živi novo društvo in je spremljaj s svojim blagoslovom!

Politika po svetu.

Državni zbor. Govorilo se je zadnjih 14 dni mnogo, storilo le malo. Vsaka beseda, ki jo izpregovori kak neodvisni poslanec izven koalicije, odleti mimo. Saj jim še govoriti ne pusti. Liberalno-nemški predsednik Hlumecki je n. pr. vzel besedo moravskemu župniku Weberju, ko je govoril, da Krispi sedaj Boga kliče na pomoč. Dr. Šajher se je postavil za svobodo cerkve in je pripovedoval, da so v nekem kraju žandarji poizvedovali, kako se obnaša župnik, ki je prosil za neko drugo župnijo. Tudi tega govornika je predsednik vstavljaj. Dunajski poslanec prof. Šlezinger je dobro podajal jude: Judje imajo drugačna pravna načela, kakor kristijani. Rotšildova družina je temu dokaz. Začetkom našega stoletja še ni imela nič premoženja; l. 1875 pa že krog 5000 mil. fr. Če pojde to tako dalje, bo imela l. 1950 najmanj 160.000 milijonov. Špekulirati zna tako, da vse tekmece izpodbije; vsakih trinajst let si podvoji premoženje. Judje imajo med seboj zvezo. Ti zvezi se moramo vstaviti s splošno protijudovsko zvezo. — Dr. Šajher je zagovarjal splošno volivno pravico: Državni zbor se mora izpremeniti. Sedaj ni ljudska hiša. Če sedaj noče slišati, ko milijoni zahtevajo pravice, bodo morali poslušati dokaze s ceste. Parkrat bo mogoče te dokaze udušiti, a pozabiti se ne bodo dali: Človeška kri je dragocena sok. Nobena stranka, ki tako dela, da se kri prelija, ne bo obstala. Če nimate toliko moči, je dejal poslanec, da bi svoje predprave in posebno sedeže v ti zbornici sami popustili, bodo nas vse dokazi s ceste razgnali iz te hiše. Nehati mora, da v ti zbornici sedé možje, ki zastopajo 5, 15 ali 20 mož in drugi, ki jih zastopajo 180.000 in celo 200.000. Veliki posestniki naj zasedejo svoja mesta v gosposki zbornici. Sedaj nimamo več starih plemičev, marveč novo denarno plemstvo. Plemska posestva prihajajo v roke bogatim judom. To je največja nesreča za ljudstvo. Če ima država velike posestnike, ki bi mogli delovati za državo, naj jih posadi v gosposko zbornico, v državnem zboru bi smeli sedeti samo tisti, ki so izvoljeni po splošni volilni pravici. — Predlagal je pet volivnih vrst: 1. učitelji, profesorji, uradniki in sploh bolj izboraženi ljudje; 2. samostojni obrtniki in trgovci; 3. nesamostojni obrtniki in trgovci, pomočniki, delavci; 4. samostojni kmetje brez razločka; 5. nesamostojni poljedelci. Za vsacih 50—60.000 ljudi bi moral biti eden poslanec. Tako bi se izvolilo nekako 400 poslancev, ki bi res zastopali vse stanove. — Škoda, da koalicijski veter odnaša vse take lepe nasvete! Upajmo, da ne bo dolgo pihal. — Zakon o nedeljskem počitku se je dné 20. t. m. v zbornici vsprejel s tistimi pomanjkljivostmi, ki smo jih že našli.

Deželni zbori se pričenjajo te dni. Želimo, da bi se krščansko misleči poslanci spomnili tudi delavskega stanu. Gledé stanovanj in gledé zavarovanja za starost lahko mnogo storé. Načela, po katerih bi bilo ravnati, smo že v »Glasniku« označili. Pred

vsem naj pa tudi deželni zbori povzdignejo svoj glas proti volivni krivici. Na Kranjskem n. pr. je že skrajni čas, da se tako zvanemu velikemu posestvu, ki z dobro 100 glasovi voli 10 poslancev v deželni in 2 v državni zbor, odvzamejo njegove čudne predprave. Cela dežela bi se morala v tem obziru zganiti. Občine, društva itd. naj se oglašé; pri shodih naj se vsprejemajo resolucije v tem smislu, poslanci naj pa vporabijo vse to v zboru, potem bo že šlo.

Zakaj je predložila vlada tako pomanjkljive predloge o delavskih odborih in razsodiščih? O tem nas poučuje zgodovina teh predlogov. Dnó 17. junija 1891 leta za Taaffejevega ministerstva se je zbornici predložil načrt, »kako bi se sporazumljenje med delavci in delodajalci povspesovalo.« Načrt se je izročil obrtnemu odseku in ta je sklenil dné 18. febr. 1892 ustmen in pismen razgovor o tem vprašanju. Izmej delavcev jih je prišlo k temu razgovoru 29; fabrikantov pa samo 35, iz trgovskih in obrtnih zbornic 29 in še 19 zastopnikov raznih zvez. Omenjati moramo, da so vsi bili ti možje dobro plačani za njihov »trud«, — tudi fabrikantje. Plačala jih je tista blagajna, ki vse pretrpi in vse prenese, samo tega ne, da bi se nižjim stanovom kaj polajšalo, tista blagajna, v katero pa primeroma nižji največ znosijo. — namreč državna. — Delavci in obrtni nadzorniki so se odločno potegnili za vladni predlog, da se morajo ustanoviti mirni delavski odbori. Podjetniki so bili seveda zoper. Samo za razsodišča so se skorej jednoglasno izrekli. Kako sodijo o ti stvari podjetniki, kaže jako lepo izrek nekega lastnika velike predilnice, ki je rekel pri tem razgovoru: »Če govorim odkrito z raznimi gospodi, pravijo: Mej tremi slabimi rečmi izberimo si najmanjše. Vlada hoče nekaj storiti; če glasujemo proti vsemu, nam bo še več posilila; vsprejmimo rajše razsodišča, to je najmanj škodljivo. Misli se, da bodo ostala na papirju, kakor obrtna sodišča.«

Prav so imele te blage kapitalistične duše. Vlada je res samo načrt o razsodiščih izdelala, odbori so po načrtu izročeni volji posamnih delodajavcev. Razsodišča so pa tudi tako osnovana, da bodo samo delodajavcem v korist.

Davkarska iznajdba. Na Dunaju imajo vse združne bolniške blagajne skupno zvezo, ki skrbi zato, da se denar, kolikor ga preostaja, primerno naloži in ki posamnim blagajnicam posodi, kadar kaj potrebujejo. Ta zveza je jako pametna in le želiti bi bilo, da bi se povsod ustanovila, koder je več bolniških blagajen. Tudi v Ljubljani bi bila potrebna. Le tako namreč, če bi se vsi združili, bi bilo mogoče preosnovati te zavode, ki sedaj mnogo delavskega denarja po nepotrebnem izmečejo. Zveza je vsekakor koristna in dobra. Toda zadnji čas je pretila velika nevarnost dunajski zvezi združnih blagajen. Vzeli so jo namreč modri davkarji na piko in so tirjali od nje davek. Davkarska filozofija je vedno nekoliko drugačna od drugih navadnih ljudi. Tudi tu se je ta stara resnica pokazala. Davčna gosposka je namreč trdila, da ima zveza posameznih bol-

niških blagajen v skupno podporo neki popolnoma nov namen, ki ni z bolniškimi blagajnicami v nobeni zvezi in zato ne more biti po zakonu davka prosta. In res, — so ji odmerili precejšen davek. Zveza se je takoj pritožila in je v pritožbi natanko dokazala smešno nedoslednost, ki bi se pokazala v zakonu, če bi obveljalo mnenje davčne gosposke. Posamezne blagajne si namreč morajo nabaviti rezervni zaklad, da morejo zadostiti svojim dolžnostim; to je davka prosto. Če si jih pa več skupaj v ta namen združi, potem — plačaj davek!

Nizozemske železnice. Dne 9. prosenca t. l. je nizozemsko ministerstvo odredilo, da železnice niso dolžne ob nedeljah in praznikih vsprejemati blaga. Nedelje in prazniki se tudi ne vštevajo v dobo, v kateri morajo železnice blago odposlati ali oddati. Od 1. mal. srpana počivajo vsled tega odloka tam ob nedeljah in praznikih vsi tovorni vlaki. In vendar se svet ne podéra. Katoliška Avstrija se pa v tem obziru ne gane.

Delavsko varstvo. Švicarski narodni svet je naročil zveznemu svetu, naj se pogaja z evropskimi vladaми, da bi se povsod jednako mejnarodno rešila vprašanja o delavskem varstvu. Da bi se le kmalu zgodilo!

Delavski shod. Milanska delavska zbornica sklicuje za 2. 3. in 4. svečana 1895 shod vseh laških delavskih zbornic in društev. Posvetovali se bodo o teh-le stvareh: 1. S katerimi pripomočki bi se varovali delavci pri nezgodah. 2. Kako bi se strožje izvrševal zakon o prisilnem pouku in o delu otrok. 3. Kako bi se uredilo žensko delo. Odposlanci smejo biti le delavci. Vsako društvo ima po jeden glas. Učimo se od laških sobratov!

Razvedrilo.

Nepričakovan dar.

Vesolja sta tlesknila otroka dr. Vala z rokama, ko sta vstopila v razsvetljeno veliko sobo, ter se jima je v sto lučicah naproti zasvetilo bogato božično drevo. Kaj še-le, ko sta jima oče in mati delila darove! Prav tako bi bilo tudi težko opisati radost dr. Vala in njegove žene, ko sta gledala veselje svojih otrok. Kdo bi se pri tem ne spominjal lastnih otroških let? A materi se je pa tu zmračilo obličje.

»Da vendar ni nikdar človeško veselje popolno«, izdihnila je, »danes bi bila popolnoma srečna, ako bi bil le tudi Albert nocoj med nami.«

Albert je bil starejši sin dr. Vala. Bival je na vseučilišču v G. Domenjeno je bilo, da pride o božiču na počitnice k starišem, a ni ga bilo, pač pa je dobila ljubeča mati pismo. Poročal je Albert, da je nesrečno padel ter si nogo ranil; hudega in nevarnosti ni, a varovati se je; zato ne pride domov.

»Tudi jaz težko pogrešam Alberta«, tolažil je zdravnik soprogo Pavlo, »pa zahvali Boga, da ga ni zadržala nobena huda bolezen.«

Pavla ni ničesar odgovorila, a vzdihljeja ni mogla zatreti.

V sobo stopi postrežnica ter poda zdravniku zvit listek papirja. Zdravnik ga razvije in prebere.

»Nevaren bolnik me kliče na pomoč«, pove na to, »na Samovje moram.«

»Na Samovje?« vsklikne prestrašeno Pavla, »skozi gozd — ob prepadu — sedaj, v temi in v tem vremenu. Le čuj, kako viharo je!« Silen veter je bril, ves dan je snežilo, naletaval je sneg kar v kosmih.

Doktor Val je poljubil otročiča, ki sta za hip strmé pozabila svojih igratic.

»Pa nas vendar nocoj ne zapustiš, počakaj jutra, da se vihar poleže«, prosila je Pavla.

»Kako mi vendar moreš kaj tacega svetovati«, očital ji je rahlo zdravnik. »Ali me ne kliče tu dolžnost?«

»Ali do mene, do otročičev nimaš nobenih dolžnostij«, klicala je soproga vzburjeno, »zdravje, življenje tu zastavljaš.« Materine besede so ostrašile tudi otroka. Ostani pri nas, ostani!« ihtela sta proseč.

»Bodita pametna in ne jokajta«, miril ju je prijazno, nato uprl resno oko v soprogo. »Zastonj so tvoje prošnje; nikdar bi si ne odpustil, ako bi radi moje nemarnosti bolnik umrl. In bolnik je oče mnogoštevilni družini! Ali še hočeš, da pozabim dolžnosti ter ostanem?«

Pavla je prebledela.

»Ne, ne«, govori s tresočim glasom, »krivo sem sodila, vem, da te kliče dolžnost, a hudo je, zelo hudo.« Pokrila je obraz z rokami, med prsti pa so se zalesketale solze. Udala se je ter sama prinesla soprogo suknjo v tem, ko je ukazoval osedlati konja. Prijazno se je še poslovil od svojih dragih ter se podal na težko pot.

Otročiča nista več jokala, a strmé sta še vedno pogledovala v mater, kaj je prav za prav; le solze materine so tudi njima bile privabile solze v oči. Pavla ni hotela božični večer otrokoma podreti veselja ter se je po moči premagovala; ko sta nedolžna otroka opazila celo smehljaj na njenih ustnicah, minula ju je vsa žalost. Zopet sta zaplesala okrog božičnega drevesa. Trgala sta sladke preste ter se ž njimi gostila, poganjala se ob bogato z darili obloženi mizi, dokler niso lučice na drevesu dogorele in ju ni jel spanec premagovati. Mati ju je spravila k pokoju, in kmalu sta sanjala o krasoti, ki jima jo je na sveti večer Jezušček prinesel z nebes.

Pavle pa ni objel spanec, niti vlegla se ni. Sedela je ter poslušala, kako je zunaj divjal vihar. Vstajale so ji pred očmi vznemirjajoče podobe. Gledala je s snegom zapadli gozd, videla ljubljene soproga v smrtni nevarnosti. Ako zgreši pot, če pride na rob prepada — vanj pade . . . Streslo jo je po vseh udih, nehoté je zdrsnila na kolena pred Križanega in milo prosila, naj čuva Bog dragega soproga na tej nevarni poti in ga nesreče obvaruje.

* * *

Zdravnik je dobro vedel, še predno je odjezdil, kam se podaje. Po dnevu je bilo lahko priti na Samovje, a nocoj? Še dosti dobro je šlo, dokler je bila vozna pot, a ko je bilo zaviti v gozd na stezo, udiral se je konj vedno globočje, včasih se skoro prestopiti ni več mogel. Marsikje steze niti videti ni bilo, pokrival jo je

čevlje visok sneg. Dr. Val je moral naposled s konja in ga za seboj voditi. A težavno je bilo, pogosto je zdravnik postajal ter zajemal sape. Mimo prepada je srečno prišel, a kdo ve, ali mu ne poidejo še poslednje moči. V mislih je prešel v molitev, in Bog pa je uslišal; srečno je prišel na Samovje.

Nestrpno so ga ondi že pričakovali. Zadnji čas je Bog poslal zdravnika; bolniku je po spretnem ravnanju dr. Vala kmalu odleglo. Solznih očí je blagoslavljal ubožna družina blagega dr. Vala, ko se je poslavljala.

Zunaj se je v tem vihar polegel, tudi sneg ni več nalezaval, novih močí pa je zdravniku dajala vesela zavest, da tudi na sveti večer ni zanemaril svoje dolžnosti. Pot tudi nazaj ni bila zlozna, toda srečno in kmalu je prišel mimo prepada na glavno cesto. A kak glas mu v tem trenutku prihaja na uho — ali ne vzdihuje nekdo? Postal je zdravnik s konjem in slušal. Zopet otožni klic na pomoč!

V hipu je bil zdravnik s konja ter hitel po visokem snegu na ono mesto, od koder so prihajali neznani vzdihljeji. Obstal je pred sključeno moško postavo, sedečo na drevesnem porobku. Ko je neznanec začul bližnje korake, vzdignil je glavo. »Pomagajte, usmiliti se!« prosil je nesrečnež milo, »sicer umrem na mestu.«

Ta glas je pretresel dr. Vala do kosti, le vsklik strmenja je bil čuti in zdravnik je klečal v snegu poleg moža in objemal ptujca. »Albert, dragi, ubogi sin!« klical je.

»Oče«, šepetal je mladenič s tresočim glasom, »ti si — hvaljen Bog!« Hotel je vstati, a brez oporbe na očeta ne bi bil mogel, noga ga je hudo bolela, vsi udje so bili mraza strpli.

Oče bi bil rad takoj poizvedel, a sedaj ni kazalo govoriti. Z velikim naporom se je vspel Albert z očetovo pomočjo na konja, nato sta nadaljevala pot proti domu. Zdravnik je vodil konja za vajeti.

»Bog te mi je pripeljal!« govoril je mladenič ganjen, »ako bi tebe ne bilo, izgubljen bi bil. Niti premakniti se nisem mogel, zmrznil bi bil tako blizu doma.«

»Hvala Bogu«, dejal je zdravnik; »kako si pa vendar prišel sem, saj si pisal, da si moral ostati v G.«

»Tako sem mislil«, odvrne mladenič; »kmalu potem pa, ko sem pisal materi, odnehale so bolečine na nogi, in sklenil sem, da vas presenetim na sveti večer. Po nesreči zamudim prvi vlak, odpotoval sem z večerim. Na postaji ni bilo več voza dobiti, zato sem se peš podal na pot skozi gozd. Dasi pot ni dolga, vendar sem se preveč zanašal na svoje moči. A noge so mi odrekale; nekaj časa sem se še silil, toda zastonj — tu sem sedel, da se odpočijem. Moči so me vse zapustile, udal sem se. Mislil sem na dom, na vas — srce mi je pokalo ob teh spominih. V obupnem strahu sem molil. Kaj sem občutil, ko sem začul tvoj glas, ne umeš.«

Dr. Val je bil ganjen do srca. Kako obilno mu je povrnil Bog, da je tako vestno izpolnil dolžnost! Kar streslo ga je, ko se je zmisil, da bi bil sin skoro počival pod hladno sneženo odejo, ako bi ne bil Bog tako naklonil.

Počasi sta se nočna potnika vračala na dom in naposled srečno dospela. V pritlični stranski sobi je zdravnik pripravil sinu divan za posteljo. Preskrbeti mu je hotel še kaj krepila, zato se je napravil po stopnicah.

Tu pa mu je prihitela naproti ženska postava razpletenih las in bledega obraza. Bila je Pavla. Vso noč ni legla, bilo jo je čudno strah; zatisnila je tu pa tam za trenutek le toliko oči, da so bile njene muke še hujše. Iz poluspanja jo vzbudi zapiranje vežnih vrat. Posluša, čuje vnovič korake, vesel vsklik, ljubeča so-proga hiti iz sobe in v trenutku počiva v moževem naročju. Smejala se je in jokala h krati, veselje jo je vso prevzelo.

»Da te le zopet imam, da si se le srečno vrnil«, hitela je vsa iz sebe, »sedaj se moraš pogreti, poživiti.«

»Zato že sam poskrbim«, odvrnil je dr. Val, »pojdi v posteljo in odpočij si, tako hočem«, dodal je, ko je hotela ugovarjati. Poudarjal je vsako besedo tako odločno, da ga je poslušala nerada.

Sveti dan je pozdravljalo svetlo solnce. Jasnih obrazov so bili tudi vsi Valovi. Ootrok kar ugnati ni bilo. Povsod sta hotela biti prva. Ko sta hotela pred starisi v sobo, kjer so navadno skupno zajutrkovali, poklical ju je oče nazaj.

»Danes sem naročil zajutrek v veliko sobo, ne v stransko pritlično, kakor navadno«, rekel je, ter se pomenljivo nasmehljaj.

»Zakaj?« vprašala je strmé Pavla. Zdravnik se je zopet smehljaj.

»Precej zveš«, dejal je, »videla boš tudi, kako ne-navadno darilo je tebi o poznem času prinesel Jezušček. Rekši odpre vrata v stransko sobo. Pavla se ozre po sobi, a na divan ne pogleda. Vprašaje uprè oko v so-proga. Dr. Val pokaže na sinovo počivališče.

»Albert!« vsklikne srečna mati, in že objema mladeniča. Kar tresla se je, tako je bila presenečena.

Bratec in sestra sta vriskaje pritekla.

Lep, veličasten je bil sveti dan v hiši dr. Vala. Iskrena zahvalna molitev je kipela iz src vse družine k nebesom, ne najmanj goreča iz srca presrečne matere, ki je skesano spoznavala, da je greh, stvar bolj ljubiti nego Stvarnika.

Socijalni pogovori.

Delavsko vprašanje. Rim gospodoval je vesoljnemu tedaj znanemu svetu. Moč pa in posest imeli so v Rimu samo nekateri v rokah, in ti so se potapljali v vedno večjo razuzdanost in breznačajnost. Nastala je v starem Rimu dóba, katera napoči povsod, kjer gospodari izključno kapitalizem — dóba korupcije in npravne pro-palosti.

In tako se Rim z vso svojo naobraženostjo ni mogel uspešno ustavljati navalu mladih in čilih ali neizobraženih ljudstev. Pogreznil se je v burnih valovih selitve narodov. Takrat je zopet pokazalo krščanstvo svojo moč.

Omika in rokodelstvo našla sta varnega zavetja v ozidju samostanov. Krščanstvo pa je pokazalo tukaj tudi svojo velikansko socialno moč; dalo je divjim, nestalnim narodom stalno državno uredbo, in razcvitali sta se veda in umetnost, ali mogočno se je povzdignilo tudi rokodelstvo. To je doseglo vrhunec svojega razvoja v zadnjih. Te so skrbele za bolne in onemogle člane, za njihove vdove in sirote, in pa, kar je velicega pomena, varovale so rokodelce prevolike konkurence. Pomočnikom tačas tudi ni bilo sile, dobro hrano in dober zaslužek so imeli, vsaj se je mojstru dobro godilo. V dokaz tem omenimo le, da srednji vek ne pozna tiste žalostne prikazni naših dnij: strajkov zaradi premajhne mezde. Takrat ni bil način produkcije tak, da bi bili mogli učenjaki razlagati o jekleni postavi gledé mezde, ter trditi, da delavec more le toliko prisluziti si, kolikor mu je ravno za življenje neobhodno potreba, in nič več ne!

Kmetom pa, in to je pglavitno, godilo se je tačas tako dobro, da so, kakor nam pripovedujejo stari zgodopisci, svojim poslom dajali po dvakrat na dan mesa. Ni se bilo torej bati, da bi propali kmetje in kmetski posli tisčali v mesto in delali konkurenco mestnim delavcem kot se to godi dandanes. Kmet je bil odvisen sicer od svojega gospoda, toda tega vezala so krščanska načela gledé bratoljubja, in spolnoval jih je tačas še, ker je bil še veren.

Za reveže pa so skrbeli samostani, in sicer tako vzgledno, kakor dandanes, navzlic vsemu prizadevanju liberalnih zakonodajalcev v tem vprašanju ni skrbjeno.

Da so pa rokodelci in delavci, ki so živeli v »temnem« in »mračnem« srednjem veku, tudi nekaj znali, dokaz temu so, da samo eno omenimo, krasne cerkve, ki so nam jih zapustili. Zidar in kamnosek, ki sta cerkve gradila, mizar, ki je delal portale, klopi in spovednice, ključar, ki je napravljajl pregraje in mreže, steklar, ki je urezaval okna, zlatar, ki je izgotavljal monštrance in druge cerkvene posode, vsak bil je umetnik v svoji stroki. Dandanes učimo se po srednjeveških uzorcih izgotavljati izdelke umetnega rokodelstva.

Ako primerjamo te razmere z današnjimi, ko propada od dné do dné bolj obrtnik, in tudi delavec nima toliko, da bi pošteno živel sebe in svoje, pač pa mora čestokrat trpeti najhujše pomanjkanje, umeli bomo, da se je moralo nekaj temeljito premeniti, da so se mogle razmere delavskih stanov tako poslabšati.

O tem pa hočemo govoriti v prihodnjem letu, v katerem želimo »Glasniku«, da se razširi med vse slovenske zavedne delavce.

Zdravje.

Hrana. V zadnji številki »Glasnika« smo navedli kot glavni vzrok pijančevanja oziroma žganjepitja slabo hrano, ki ne zadostuje potrebam, katere se stavijo na telo pri mehničnem delu in se torej nadomestujejo s škodljivim žganjem moči in sile telesnega dela.

Vse naše gibanje in z njim združeno delo izhaja iz snovi naše krvi in ta zopet iz hrane. Človek, ki ničesar ne dela, rabi za svoje telo tudi gotovo mero hrane, da jo vzdrži v dobrem stanju. Čimveč pa človek dela, in čem težja dela opravlja, tem večjo mero hrane potrebuje njegov organizem. Z mišicami človeškega telesa je, podobno kakor s kakim strojem. Stroj sam ne bi izdelal ničesar, ako se mu ne bi neprenehoma dostavljale snovi, iz katerih dobiva svoje moči. To je pri stroju navadno premog — ali pa kaka vodna sila. Slično je s človeškim telesom; tudi to mora dobivati vedno in vedno novih snovij, nove hrane, iz katere si jemlje potrebne moči za vzdrževanje in rast telesa, za potrebno telesno gorkoto in za mehanično delo. Učenjaki, ki so se statistično bavili z razmerjem med delom in za to delo potrebno hrano, so dognali, da je za delavce pri 8 do 10 urnem delu na dan neobhodno potrebno 230 gramov mesa, v katerih je vračunjeno 18 gramov kosti, dalje 21 gramov masti, bodisi živalske, bodisi rastlinske (v obliki olja), kruha na dan pol kile; zraven tega pa še nekoliko sočivja in lahkega piva. Da je tudi dobra in zdrava voda potrebna, je pač umevno. Le pod temi ugodnimi pogoji je mogoče, da delo ne škoduje človeku in ne slabi njegovega telesa. Kdor pa le količkaj pozna naše delavske razmere in hrano naših delavcev, nam more pritrditi, da se ne drži teh načel, ki jih zastopajo učenjaki. Pri nas nadomestuje večjidel rastlinska hrana mesna jedila. O rastlinski hrani pa moremo reči, da sama zase nikakor ne zadostuje človeku, posebno ne človeku, ki težko dela. Skušnje nas nan reč uče, da taki delavci ne kažejo iste sigurnosti, živahnosti in strajnosti pri delu, kakor oni, ki živé ob mesu.

Vendar je tudi rastlinska hrana potrebna. V kakem razmerju z mesom naj se porablja, kako naj se uživajo, in pripravljajo jedila sploh, da jih telo najbolje izkoristi, kedaj in na kak način jih je treba uživati, o tem prihodnjič.

Drobtine.

Vprašanje. Ker je »Slov. Narod« pred kakimi tremi tedni, v nekem dopisu iz Gorenskega (?) tako milo in tožno pripovedoval svetu, kako da »slov. kat. delavsko društvo« in pa »Glasnik« vspešno lovita »kaline« mej obrtniki in delavci, Vas vsled tega dopisa v »Narodu« prosim, da bi mi hoteli povedati, kje da dobite Vi take izvrstne »limance«? Jaz Vas samo zaradi tega prosim za to pojasnilo, ker so me dotičnega dopisnika »jeremi-mijade« v srcu ganile, in bi mu rad preskrbel takih »limanic« da bi on in pa »Narod« potem tudi mogla loviti po Ljubljani — može, sedaj jima tega še ni mogoče, ker še nimata »limanic«.

Krokar.

Odgovor v redništvu: Na Vaše vprašanje Vam prav zadovoljno in iz srca podamo sledeče pojasnilo: Naše limanice mi sami delamo in so sestavljene iz sledečih sestavin: paličica je naša sv. vera, lim pa je krščanska ljubezen do trpečih delavcev vsled katere in

po kateri bodo gotovo naši »kalini« delali na to, da se bo kedaj njim ali pa njihovim naslednikom bolje godilo kakor pa v sedanjih brezversko-liberalnih časih. Povejte »Narodu«, naj tudi on nastavi take limanice, pa ne bo lovil samo neumnih »pnož«, ampak tudi lepe »kaline«.

Božičnica slov. katoliškega delavskega in poučnega zabavnega društva v Ljubljani se je včeraj sijajno obnesla. Žalibog, da je bilo mnogo premalo prostora v sicer prostorni dvorani rokodelskega doma, ki so jo ta večer blagohotno prepustili. Vse je bilo do zadnjega kotička nallačeno. Pozabljeni delavski stan je v zavesti, da se je z božjo pomočjo in z la-tnimi močmi jel organizovati njegov stan, prihitel k svojim sobratom k svoji prvi božičnici. Z resnih obrazov je za ta večer preminola tista tiha skrb, ki je vorana v lice; mirno veselje se je bralo vsem iz očíj in obrazov. Pevski zbor slov. katol. del. društva je pod vodstvom svojega preblagega pevovoditelja č. g. Fr. Ferjančiča izvrstno zapel štiri pesmi. Slišali smo tri krasne deklamacije; jedno zloženo navlašč za ta večer kot čestitko društv. predsedniku in nekemu navzočemu podpornemu članu k bližnjemu godu. V stari narodni obleki nam je značilno predaval podpredsednik poučno-zabavnega društva pesem starega Kranjca in konečno smo se pristrčno smijali šaljivemu pogovoru stotnika s svojim služabnikom. Vesela domača zabava, ki se je potem razvila, je vsem ostavila le jedno željo: Bog daj, da bi jedinst in ljubezen mej društveniki vedno tako lepa ostala, kakor se je pokazalo ta večer in da bi naša organizacija kmalu tako živo se razvila povsod, koder prebivajo delavci.

Prisilna delavnica. Z ozirom na § 19. tiskovnega zakona izvoli slavno uredništvo gledé notice »Prisilna delavnica«, natisnene v prvi številki »Glasnika«, v prihodnjo številko »Glasnika« vzprejeti sledeči popravek: Ni res, da prisilna delavnica pripravlja nje prebivalce za Grad, res pa je, da dela na to, da se prisiljenci poboljšajo. Ni res, da prisiljena delavnica jemlje poštenim delavcem in obrtnikom zaslužek, res pa je, da se je delo v nji tako uredilo, da ne škoduje poštenim delavcem in obrtnikom, zlasti ker se prisiljenci kolikor le mogoče vporabljajo pri zunanjih delih (melioracijska dela, cestne zgradba itd.). Ni res, da o vzgoji v tej hiši ni besede, res pa je, da se prisiljenci k pridnosti in poštenju vzpodbujajo. Ni res, da je duhovnik v delavnici zadnji, res pa je, da mu postava in hišni red dovoljujeta primerno veljavo. Ni res, da hišno vodstvo samo za to skrbi, da mu njegovi varovanci delajo, res pa je, da vodstvo po obstoječih prepisih in s postavnimi sredstvi ljudi sili k delu, ker je tudi to smoter prisilne delavnice in je torej treba gledati, da se prisiljenci delu privadijo, da si potem po izstopu loži pošteno kruh služijo. Ni res, da sta nesnažnost in nered v hiši doma, res pa je, da se povsod gleda na snažnost in red. Ni res, da je vojaško poveljništvo naznanilo, da vojaki ne morejo biti odgovorni, če kateri uide, dokler so sedanje razmere v hiši. Ni res, da je med prisiljenci mnogo dečkov od 10. do 14. leta, res pa je, da je v zavodu

oddelek mladoletnih korigendov, ki pa s prisiljenici ne pridejo v dotiko. Ni res, da so нравne razmere v tej hiši strašne, res pa je, da niso nič slabše, nego po drugih enakih zavodih. Ni res, da se prisiljenci obnašajo proti domačim delavcem surovo in končno tudi ni res, da je v kanalu nedavno trojica prisiljencev z nožmi hotela napasti poštenega delavca. Vodstvo deželne prisilne delavnice v Ljubljani, dne 9. decembra 1894. —

To je popravek! Svojim bravcem moramo najpreje pojasniti, da se noben list popravka ne more obraniti, če prav popravlja neresnične stvari. Tiskovni zakon je strog in če bi mi tega popravka ne vsprejeli, bi morali plačati najmanj 20 gld. kazni. Vsi tisti, katerim so razmere v Ljubljani znane vedó, da ja ta popravek popolnoma iz trte zvit. Gledé vseh točk ostajemo mi pri svojih trditvah in če je treba, jih s pričami dokazemo. To je naša zadnja beseda vzlasti, ker vemo, kako se je ta popravek rodil. Taki popravki nas gotovo ne bodo ovirali, da ne bi še vedno dvigali svojega glasú proti vsaki korupciji. Samo en stavek iz popravka izpišemo še enkrat, da si ga naši obrtniki in delavci dobro zapomnijo. Vodstvo prisilničino pravi: »Ni res, da prisilna delavnica jemlje poštenim delavcem in obrtnikom zaslužek!« Oj, kaj vse ni res, če tako hočejo imenitni gospodje!

Kedo naj popravlja? Beda tistega, kedor si ne more vsled brezposelnosti prislužiti vsakdanjega kruha, je gotovo velika, posebno če ima tak človek skrbeti še za družino. Žalostno je v tem oziru tudi po naših mestih in vzlasti v naši beli Ljubljani. Koliko delavskih družin je v največjem pomanjkanju, — ker oče nima dela in zaslužka, posebno sedaj, ko so ustavljena vsa stavbena dela. Tem žalostneje pa je to, da po nekaterih krajih kjer potrebujejo vedno dosti delavcev, jemljejo v delo kaznence, mej tem ko prosti in poštene delavci tam ne dobijo dela. Ker je »Glasnik« v svoji prvi številki obljubil, da bo prinašal tudi imena tistih, ki v svoje delo jemljejo kaznence in s tem podpirajo (morda nevede) naravnost nemoralo, dovoljujemo si na tem mestu označiti dva taka velika zavoda, kjer se dela z kaznenci, in ta sta: »Pivovarna bratov Kozlerjev«, kjer celo leto delajo tudi kaznenci, in pa tukajšno slavno vodstvo južne železnice. Kedor je že kedaj bil pri kolodvoru okoli 6. ure zvečer ali pa tudi opoldne, zapazil je lahko kompanijo v platnenih jopičih in belih slamnikih, ki jih je vodil kapetan s palico proti mestu; to so bili kaznenci, ki delajo v skladiščih južne železnice. Dovoljujemo si vprašanje, ali je to, da delajo kaznenci v skladiščih južne železnice za zavod, kakoršen je juž. železnica morda kak ugled? Ali ima južna železnica od tega, da pri nji delajo mesto prostih delavcev, kaznenci, kak dobiček? In ako ga ima, kako se pa more opravičiti, da morajo navadni delavci (ker nekaj jih je le menda za »sorto« ako je dosti dela), delati za navadno dnevno plačo, brez kake doklade, zvečer do 8. ali pa tudi 9. ure, ko pa kaznenci delajo za »dan« le do 5. oziroma 6. ure zvečer? Kaj za južno železnico ni nobenega obrtnega zakona? Dovoljujemo si pa tudi opomniti merodajne

faktorje, naj bi blagovolili v korist ubozih brezposelnih delavcev delati nato, da se prepove kaznencem delati dela, od katerih je odvisen zaslužek poštenih prostih delavcev. — Z zadnjega časa vemo mično dogodbico. Pošten mož z najboljšimi spričevali je prosil dela pri skladiščih južne železnice. A dobil je kratek odgovor: Pri nas imamo kaznence iz prisilne delavnice. In res je še tisti dan, ko je prezebal oče poštenjak brez dela in zaslužka, prišlo v imenovana skladišča 12 prisiljencev. Slavno vodstvo, tu popravljajte!

Prvi in zadnji govor. V magnatski zbornici na Ogerskem sedi med zakondajavci sila molčec baron. Kakor ga opisujejo, je majhne postave, a dobro rejen, glava mu počiva na kratkem vratu in iz gladko obritega obraza žari prijaznost. Imel je to slabost, da je med vsako sejo v magnatski zbornici bližnjim tovarišem tiho dopovedoval, koliko mu je na srečo in jeziku, a da ne sme govoriti, ker ga veže neka obljuba. Težko je čakal, da ga je kdo vprašal po tej obljubi, nato je vedno pripovedoval ta-le dogodek iz svojega življenja: Bilo je l. 1841. ob stanovskem shodu v Požunu. Prišel sem na shod tudi jaz z dragima prijateljema Jurijem Majlatom in Jernejem Semeretom. Stanovanje smo imeli vkup, in tudi le jeden sluga je nas stregel. To so bili dnevi! Majlat in Semeret sta pa tudi bila moža za to in dobra tovariša. Veliko ulogo sta igrala tudi pri stanovskem shodu, posebno Semereta smo vsi občudovali. Nekega dne pa me vrag zmoti, da pričem zavidati njemu slavi; rekel sem sam pri sebi: »Kako lepo bi bilo, ako bi tudi ti tako-le kak imeniten govor sprožil!« Le jedna težava je bila: »Glave je treba za govor! Pa če ni moja najboljša, saj mi jo lahko bratec Semere posodi.« Obrnil sem se na prijatelja ter ga skrivaj prosil: »Dragi, napiši mi kak govor!« »Rad, a o čem?« — »To je prav vse jedno; veš, le lep mora biti, kar se da, lep!« — »Prav po željah tvojega srca bo!« — Tako je tudi bilo. Že drugi dan mi je dal prijatelj govor, popolnoma izdelan. Navadil sem se ga tudi na pamet in ga kmalu govoril. O, kako navdušeno je vse bilo. Kar gromela je dvorana burnega odobravanja in splošnega pritrjevanja. »Živel! Živel!« klicali so mi od vseh strani. Pozdravil in častil mi je palatin sam. Prvikrat sem tedaj okusil slavo — sladek strup! Oči so se mi svetlele, srce mi je na glas bilo. V tem slovesnem trenutku pozvoni predsednik in vpraša: »Kdo je nasprotnih mislij?« Ponosno sem se oziral. Noben zborovavec se ni zganil na svojem sedežu, mirno je bilo kakor na žitnem polju, kadar ni vetra. Pa glej, ali res prav vidim? Kdo vstaja? Jernej Semere je. Kaj neki hoče prijatelj? Pa čuj, ali ni prišel: »Častiti gospodje! Kar je trdil gospod predgovornik, je vse od začetka do konca neresnično in neutemeljeno.« Nato pa je planil nad moj govor in ga neusmiljeno razmrčeval. Kar gorelo je iz mene. Nisem se mogel več premagati, kar naravnost sem ga zavrnil: »Ne verjemite Semeretu, častiti gospodje, saj je sam napisal moj govor! Vse

se je zakrohotalo, celo palatin sam se ni mogel zdržati smeha. Jaz pa sem se tedaj zaobljubil, da ne bom nobenega govora več imel.« — Ta dogodek nam kaj lepo spričuje, kakšni so nekateri »ljudski zastopniki« in za koliko pravih komedij v zbornicah morajo davkoplačevalci plačevati ogromne svote. Tudi o nekaterih možéh, ki so sedeli in še sede v našem državnem zboru, se sploh govori, da si naročé časih kak govor, ga pošteno plačajo in ga potem spusté — v zbornici.

Slab zaslužek. V premogokopih pri Moravski Osttravi se dobiva 48,700.000 metričnih centov na leto. Za to se strži nad 18 milijonov goldinarjev. Za plače se izdaje 9,036.000 gld. česar večji del spravijo uradniki. Drugi izdajki znašajo 2 milijona. Tedaj čistih 6,000.000 gre podjetnikom v žepe. Največ premoga se dobiva na Rotšildovem oddelku. Če pa delavci hočejo, naj se jim zboljša plača, takoj zakričé židje, da ne morejo izhajati. Najrajše bi videli, da bi delavci nabirali med seboj zadovoljne doneske — v njihovo podporo.

Dokazi s ceste. Ljubljansko mesto sega proti Šiški nekako do Koslerjeve gostilne. Mitnica je pa daleč v mesto pomaknena. To bi sicer ne bilo nič slabega, toda krivice, ki se godé vsled tega, se morajo javno naznaniti. Mnogokrat se namreč primeri, da zavozi kak kmetič užitninskemu davku podvržene stvari ničesar hudega ne sluteč k gostilni pred mitnico, in tu ga pazniki kakor jim je ukazano, pri ti priči primejo in plačati mora ogromno kazen. Tako je morala n. pr. uboga kmetica za jedno kokoš plačati tri goldinarje. Takih slučajev vemo še brez števila. Paznikom ne zamerimo njihovega ravnanja, ker izvršujejo svojo dolžnost. Tisti so odgovorni za te krivice, ki jim ukazujejo. To je tembolj krivično, ker se niti dovoliti neče, da bi se nabil svarilen napis na zasebni hiši, dasi ga hoče dotični krčmar napraviti brezplačno. Odločno zahtevamo, da se mestni magistrat v ti zadevi zgane in začetkom mesta napravi mitnico, ali vsaj napis in pa, da pouči vzlasti g. Vilharja, da koncem devetnajstega stoletja ne pobirajo več paše — paraša na tak način, kakor so ga včasih.

Socijalisti. Te dni je bil dr. V. Adler, znani židovski voditelj avstrijskih socijalistov obsojen v jedno-mesečni zapor, ker je v nekem govoru razžalil policijo. — V Berlinu izdajejo soc. demokratični list za dijake; na Dunaju prirejajo shode za rokodelske učence; že par let sem priobčujejo zabavno zbirko za otroke v svojem smislu. Kmalu bodo menda dojenčke v zibkah jeli siliti za svojo stranko. — Arbeiterzeitung bo izhajala z novim letom vsak dan; poleg tega bo vsak četrtek izšla tedenska izdaja. Par židovskih piscev se bo več mastilo z delavskimi groši.

Prihodnja št. Glasnika izide dné 10. prosinca.

Prijatelji slov. katol. delavske organizacije, razširjajte naš list.